

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 141.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 20. decembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Napovedi o davčni reformi

Ze dolgo naglašajo zlasti vsi gospodarski ljudje nujno potrebo temeljite davčne reforme. Zato je naravno, če so zlasti gospodarski ljudje pozdravili napovedi o bližnji davčni reformi, seveda le pod pogojem, da bo to resnična reforma, ne pa da bi davkoplačevalci z njo prišli z dežja pod kap. Z ozirom na mnoge slabe izkušnje je ta strah le preveč utemeljen.

Da bo davčna reforma učinkovita in res prinesla zboljšanje, je treba, da upošteva zlasti naslednja načela. Prvo in glavno načelo mora biti, da črta in energično odpravi vse davčne privilegije. Vsak državljan se mora na isti način obdačevati in ne gre, da bi se kdo obdačeval mileje, ker vodi svoj obrt pod kakšno posebno obliko. Kdor ima trgovino, mora biti obdačen kot trgovec, pa naj je njegova trgovina registrirana kot zadruga, kot podružnica industrijskega podjetja, kot fabrični konsum ali čisto navaden podeželski konsum. Ne gre, da bi ena trgovina bila obdačena od domačega davčnega odbora, druga pa bog zna kje daleč na sedežu industrijske centrale, tretja pa sploh ne, samo zato, ker je zadruga ali konsum. Trgovina je trgovina in za vsako trgovino se mora plačevati davek po istih predpisih. Vsak davčni privilegij ni nič drugega ko groba kršitev osnovnega načela zdrave davčne politike, da je namreč davčna dolžnost vseh državljanov absolutno enaka.

Ravno tako je popolnoma nedopustno, da uživajo le nekatera podjetja posebne davčne ugodnosti. Če je v državnem interesu, da dobimo tovarno za aluminij ali za baker, potem se ne sme dati privilegij tujim družbam. Če morajo domače tvornice plačevati vse davke, jih morajo tudi tuje. Samo to je zdravo in pametno načelo, samo s popolno odpravo vseh davčnih privilegijev je mogoče misliti na dvig davčne morale.

Druga osnovna zahteva dobre davčne reforme je, da poenostavi vse davčne predpise in da napravi konec sedanjim kompliciranosti našega davčnega sistema. Ni znak dobrega davčnega sistema obilica predpisov, temveč je narobe najboljše davčni sistem, ki ima kratke in jasne predpise. Danes pa so davčni predpisi tako številni in tako komplicirani, da mora biti davkoplačevalec že pravi vseznalec, če hoče v redu opravljati svojo davčno dolžnost. Poleg tega zahtevajo sedanjí davčni predpisi mnogo preveč pisarij in v marsikaterem podjetju so morali nastavití nove pisarniške moči, da so mogli zadostiti vsem davčnim predpisom. Da ima davkoplačevalec zaradi davčnih predpisov nove izdatke, je vsekakor pretirano. Zato ponavljamo: davkoplačevalci morejo pozdraviti kot dobro davčno reformo le tisto, ki jih bo rešila nepotrebnih pisarij in ki bo prinesla v ves davčni sistem jasnost.

Tretja velika naloga davčne reforme je, da uveljavi v davčnem sistemu načelo pravičnosti. Višina davčnih prispevkov ne sme biti odvisna od tega, kako jim zna kdo prikrojiti svojo bilanco, temveč

od dejanskih dohodkov podjetja in podjetnika. Danes vidimo, da je davčno breme posebno veliko za srednja podjetja in relativno mnogo višje ko za razne velike tuje družbe.

K načelu pravičnosti pa spada tudi to, da se v vsej državi davki na enak način izterjujejo. Ni zadosti, če je le na papirju uveljavljena davčna enakost za vso drža-

vo, temveč se mora ta tudi praktično uveljavljati. Znak slabega davčnega sistema je, če se podjetja zaradi manjših bremen selijo iz ene pokrajine v drugo. Zato mora davčna reforma to davčno neenakost odpraviti ali pa ni vsa reforma nič vredna.

Na teh načelih mora sloneti davčna reforma, če naj ima kakšno vrednost in če se naj z njo

doseže vsaj skromno olajšanje za davkoplačevalca. Če pa nova davčna reforma teh načel ne bi strogo upoštevala, potem to ni nobena davčna reforma, potem je bolje, da ostane vse pri starem, potem ni treba razburjati ljudi z raznimi novotarijami. Skratka: davčna reforma naj bo v resnici reforma ali pa je ni treba. Davčne reforme le za oči — res ne potrebujemo.

čene maksimalne cene za nadrobno prodajo takšnih življenjskih potrebščin kakor so: maslo, jajca, sladkor, posušeno sadje, kondenzirano mleko, ribe, krompir itd. Cene so določene približno takole (šiling (s) ca 11 din, penij (d) ca 1 din):

za funt	1. VIII. 39.	maks. cene
maslo (neslano)	1 s 4 in 1/4 d	1 s 7 d
sladkor	3 d	4 in 1/2 d
7 funtov		
krompir	7 in 1/4 d	8 d
jajca (kos)	1 in 3/4 d	do 2 in 1/2 d

Nove uredbe določajo za cene na drobno in na debelo tisto višino, na kakršni so bile v tednu pred 25. avgustom tega leta.

Mezde se urejajo s posebnim gibljivim sistemom tako, da se zvišajo vzporedno z dvigom cen, s čimer so za prihodnje tedne 1 milijonu in 250.000 osebam zagotovljene višje mezde. Ta sistem je v veljavi že dalj časa. Rudarske mezde so bile zvišane v začetku novembra, in sicer odraslim za 8 d, mladostnikom za 4 d na izmeno (šilt), kar zadeva 800.000 oseb. Pri Prometni in pri Splošni delavski uniji je bilo doseženo zvišanje mezd poleg tega še za 250.000 oseb. Razen navedenim pa se zvišajo mezde tudi 350.000 tekstilnim delavcem v bombažnih tovarnah, 80.000 kovinskim delavcem in 100.000 železničarjem. Ze v septembru so bile mezde zvišane v nekaterih rudnikih, v prevozništvu, ladjedelništvu in popravljanju ladij, vsega skupaj 443 tisoč osebam.

Z zakoni proti vojnim dobičkom se povečuje za 60% davek na vse izredne dobičke iz vojnih del in dobav, pripravlja se pa že drugi zakon o cenah blaga, naperjen zoper vojno dobičkarstvo. Tudi ta zakon stopi kmalu v veljavo.

Hkrati z določevanjem cen in z ukrepi proti inflaciji se uvede racioniranje, da se zagotovi pravična razdelitev potrebščin v skladu z dejanskimi potrebami prebivalstva. Racioniranje zadeva doslej le slanino in morda tudi že velja za surovo maslo, medtem ko ostane meso začasno še prosto.

Zanimanje Japonske za Balkan

Japonska je otvorila v Sofiji svoje poslaništvo, ki zastopa japonske interese tudi v Grčiji in Romuniji. Japonska se v zadnjem času zelo zanima za balkanske trge, ter upa, da bi mogla dobavljati balkanskim državam svilo, ribje olje, čaj in otroške igrače. Kot protivrednost pa bi nabavljala na Bolgarskem tobak, žitarice in razno krmo za živino. V nekaterih balkanskih državah so Japonci tudi že odprli svoje prodajalnice, v katerih prodajajo zlasti porcelanske predmete, nakit in igrače. Te prodajalnice pa dosedaj niso dosegle posebnih uspehov.

Stanje italijanske industrije

Po uradnih podatkih je danes v Italiji 150.278 industrijskih in 758.982 obrtniških podjetij. V industrijskih podjetjih je zaposlenih 3,6 milijona delavcev, v obrtniških pa le 230.000. Velika industrija zaposluje poldrug milijon delavcev, srednja 1 milijon, ostanek pa manjša podjetja. Najbolj industrializirana je gornja Italija, v kateri je 43% vseh podjetij, 27% odpade na srednjo Italijo, 30 odstotkov pa na južno.

Veleblagovnice naj se prepovedo

Prepoved ustanavljanja veleblagovnic velja le do konca leta

Ministrski svet je izdal 4. marca na predlog trgovskega ministra uredbo, s katero se je do konca leta podaljšala prepoved ustanavljanja veleblagovnic in njih podružnic v državi.

Ko je izšla ta uredba, smo zapisali, da podaljšanje prepovedi samo do konca l. 1939. ne more zadovoljiti, ker bomo v decembru l. 1939. zopet tam, kjer smo bili pred enim letom. Zato smo že takrat predlagali, da se vendar enkrat napravi celo dejanje in veleblagovnice kratkoma prepovedo, ne pa da se ta prepoved samo podaljšuje vsako leto. S tem se ustvarja samo nepotrebna negotovost, vladi in gospodarskim organizacijam pa še bolj nepotrební boji, skrbi in sitnosti.

Zato smo takrat ponovili svojo staro zahtevo, da se usvoji predlog naših gospodarskih zbornic, ki so predložile vladi popolnoma izdelan načrt uredbe o veleblagovnicah, ki je v vsakem oziru ne le upošteval zahteve in potrebe domače nacionalne trgovine, temveč tudi našega narodnega gospodarstva.

Kljub vsem tem silno prepričujočim argumentom pa se naši predlogi niso izvedli in že veljavna uredba je bila le podaljšana. In tako smo danes zopet tam, kjer smo bili pred enim letom in zopet je treba alarmirati vso gospodarsko javnost, da ne postane naša domača in nacionalna trgovina plen tujih in nenacionalnih veleblagovnic.

Naše gospodarske zbornice, skrbno čuvajoč interese našega narodnega gospodarstva, so sedaj tudi že opozorile pristojne činitele, da ugasne koncem leta prepoved o ustanavljanju veleblagovnic, da pa je nujno, da ostane ta prepoved še nadalje v veljavi, ker se razmere nikakor niso spremenile v tej meri, da bi se smelo dopustiti odpiranje veleblagovnic.

In to je tudi absolutno resnično. Naša nacionalna trgovina, ki je že prej imela silne težave, da je vzdr-

žala naval tujega kapitala, je danes zaradi vojnih dogodkov v še težjem položaju. Na drugi strani pa nam je baš zaradi napetosti zunaj po svetu nacionalna trgovina še bolj potrebna. Če kdaj, moramo sedaj krepiti in pospeševati svoje domače gospodarstvo, če kdaj, moramo sedaj pomagati onim, ki so čisto naši in na katere se v primeru stiske ali sile moremo popolnoma zanesti. V današnjih časih pospeševati tuji kapital na škodo domače nacionalne trgovine ni le dokaz skrajne kratkovidnosti, temveč že direktno ogražanje naših najbistvenejših nacionalnih interesov.

Na vsakem koraku vidimo, kako silno potrebuje država denarja, kako se zaradi pomanjkanja domačega kapitala ne more razviti naša industrija, kako moramo zaradi tega izvažati večino naših rud v nepredelanem stanju. Novi nacionalni kapital pa nam more ustvariti edino naša domača trgovina, ne pa tuja trgovska velepodjetja, ki redno ves svoj čisti dobiček izvažajo iz države. Ta dobiček mora ostajati pri nas doma in oplajati naše nar. gospodarstvo.

Prav nobenega interesa nimamo, da bi dopuščali, da nam tuje veleblagovnice uničujejo našo nacionalno trgovino. Zaradi tistih žalostnih slavnatih mož, ki so posodili tujemu velekapitalu svoje

ime, da more delovati pri nas, prav res ne sme propadati naša nacionalna trgovina.

Tako jasno in tako očitno je, da so nam tuje veleblagovnice nepotrebne, da se človek ne more otrestiti vtisa, da ni nekaj v redu, da so mogle te tuje veleblagovnice pri nas sploh začeti poslovati. Ne po svojem blagu, ne po plačah nameščencev in ne po davkih državi niso dokazale, da bi bile le majhen ekvivalent za škodo, ki jo ima od njih naša nacionalna trgovina. Zato bi bilo tudi neodpušljivo, če bi se veleblagovnice pri nas še nadalje dopuščale.

Apeliramo na gospoda trgovskega ministra, ki pozna uspešno borbo Zagreba proti veleblagovnicam, da napravi enkrat za vselej konec vsakoletnemu boju zaradi prepovedi veleblagovnic in da s popolno prepovedjo zavaruje našo nacionalno trgovino pred navalom tujega velekapitala. Ta naš apel je tem bolj upravičen, ker se zahtevajo danes od nacionalne trgovine tako velike žrtve in tako velika bremena, da sme ta pač pričakovati, da bo zaščiten vsaj pred škodljivo konkurenco tujega velekapitala.

Zato naj se uzakoni predlog naših gospodarskih zbornic, ki so ga sestavile po tehtnem preudarku in z vsem upoštevanjem naših nacionalnih in državnih interesov.

Naraščanje draginje in protiukrepi v Angliji

V Angliji se pojavlja zaskrbljenost zbog naraščanja cen, ki je razumljiva, če upoštevamo, da se je indeks življenjskih potrebščin že v času od 1. septembra do 1. oktobra t. l. dvignil za deset točk (od 55 na 65%) nad indeks iz l. 1914.

Kot nasprotje temu pa je treba upoštevati sledeča dejstva: 1. da se je pričelo naraščanje cen že

1. junija t. l., čeprav so bile cene že v lanskem decembru za 60% nad indeksom leta 1914.; 2. da vlada zdaj naravnava cene živil in pripravlja zakon proti dobičkarstvu; 3. da naraščajo tudi mezde, in končno, da so bili poleg zakona proti vojnim dobičkom uvedeni še novi davki na vojne dobičke.

Z uravnavo cen so bile dolo-

Novoletna številka „Trg. lista“

Industrialci veletrgovci, grosisti, denarni zavodi, vsi, ki iščete poslovnih

bo cel teden v rokah vseh slovenskih trgovcev

stikov s slovenskimi trgovci, ne zamudite izredne insercijske prilike, ki jo vam nudi

novoletna številka „Trg. lista“

Inerate za to številko v povečani nakladi, sprejemamo samo do vključno 28. decembra t. l.

Po 1300 poštnih paketov na dan iz Maribora v Nemčijo

Na mariborski kolodvorski pošti se odda na dan po 200—300 poštnih paketov za Nemčijo.

Skoraj v vseh paketih so jestvine ter mlo, ki ga v Nemčiji zelo primanjkuje. Za vsak paket mora plačati odpošiljatelj carinarnici in pošti 51'25 din. Očividno pa imajo ljudje dosti denarja, ker niti te visoke pristojbine niso niti najmanj omejele velikanskega števila paketov, ki gredo dan na dan v Nemčijo.

Silno veliko pa prihaja v Maribor poštnih paketov za Nemčijo tudi iz Zagreba in Beograda. Povprečno gre vsak dan nad 1300 poštnih paketov iz Maribora v Nemčijo.

Za vse to blago večinoma ne dobe naši ljudje nobene protivrednosti, temveč še sami plačajo stroške na carinarnici in pošti.

Statistični letopis mesta Ljubljane

V zadnjem času statistična služba pri nas razveseljivo napreduje. Tako smo pred kratkim dobili krajevni repertorij dravske banovine, ki smo ga že tako zelo potrebovali, sedaj pa smo dobili še skrbno sestavljen Statistični letopis mesta Ljubljane. Novi mestni letopis je sestavil šef statističnega odseka mestnega gospodarstva dr. Adolf Vogel. V uvodu sicer pripominja avtor, da je s prvim statističnim letopisom šele utrta gaz. S sestavo letopisa pa je dokazal, da je utrta že dobra pot in da že prvi letopis prinaša tako mnogo podrobnega in zanimivega gradiva, da moramo biti letopisa prav iskreno veseli.

To tem bolj, ker je gradivo, ki ga podaja, res obsežno in izčrpno, da dobi jasno in natančno sliko o Ljubljani, o gibanju njenega prebivalstva, pa tudi o njeni gospodarski moči. Veliko delo je izvršil dr. Vogel s svojim trudom in odkrito povemo, da smo mu za njegovo delo hvaležni, a tudi občini, ki je delo izdala.

Pohvalno treba omeniti še to, da je pri vsej varčnosti pri izdaji letopisa vendar njegova oblika zelo lepa in je tudi v tem oziru priporočljiv. Vendar upamo, da se bo prihodnje leto našel denar za tiskano izdajo letopisa, morda v isti obliki, kakor ga ima Statistični letnik ministrstva, da bi se naši statistični letniki ujemali tudi po obliki.

Stanje naših kliringov

V preteklem tednu so bile vse naše terjatve proti Slovaški plačane in poslali smo dolžniki Slovaške. Naše terjatve proti Nemčiji so padle za 3,1 na 141,6 milijona din, naš dolg proti Italiji pa se je znova znatneje zmanjšal. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:

	15. 12.	8. 12.
Bolgarska din	0'55	0'19
Nemčija RM	9'90	10'12
Češko-Moravska Kč	42'82	42'72
Španija pezeta	2'98	2'93

Pasivni kliringi:

Belgija bel	1'42	1'42
Bolgarska din	2'32	2'25
Italija din	75'75	83'72
Madžarska din	28'60	27'00
Poljska din	26'89	26'89
Romunija din	34'06	39'03
Slovaška Ks	0'07	—
Turčija din	4'72	4'31

»Službeni lista«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 16. decembra objavlja: Poslovnik za občna upravna oblastva — Popravek čl. 6. naredbe o omejitvi prometa z motornimi vozili — Pravilnik za tržne dneve občine Ljubljanske.

Naročajte »Trgovski list«!

Namesto zlate — le predbožična nedelja

Kakor kažejo že lepe in okusne izložbe, so se ljubljanski trgovci za božične praznike dobro pripravili. Vsaj na »zlatu« nedeljo pa se njih trud ni izplačal. Ves dopoldne so bile trgovine zelo slabo obiskane, šele v popoldanskih urah je bil obisk boljši, a niti ne v vseh trgovinah. »Zlata« nedelja ni letos napravila časti svojem imenu in ni bila niti pozlačena nedelja, temveč le zadnja predbožična nedelja. Vzrokovi, da je bila letos »zlatu« nedelja tako slaba, mnogo slabša celo od lanske, ki tudi ni bila dobra, je več.

Predvsem je bila zlata nedelja letos precej zgodnja in je zato še dosti časa do božiča in se zato ljudem še ne mudi tako zelo z nakupi. Še bolj pa je vplivalo to, da so ljudje zaradi znanih dogodkov že pred tedni nakupili, kar so potrebovali in marsikateri še kaj več, da ni več bilo denarja za nove nakupe. Pred Miklavžem je bilo zato v trgovinah mnogo živahnije ko pa na zlato nedeljo.

Da pa ni bil obisk v trgovinah večji, je vzrok tudi v slabih prometnih zvezah. Ukinjenje mnogih vlakov in avtobusnih prog je pač marsikatero zadržalo doma. Zato tudi ni bilo letos niti primerno takšnega obiska z dežele ko druga leta. Dosti pa je vplivalo na slabe obiske v trgovinah tudi neugodno vreme. Celotna slika zlate nedelje je torej ta, da je bila letos brez vsakega bleška in le navadna predbožična nedelja. Edina ugodnost za domačo trgovino je bila, da ljudje letos ne morejo hoditi v tujino kupovat, kakor je bilo to navada zlasti premožnejših slojev.

Kakor druga leta, tako so tudi letos ljudje kupovali predvsem praktične predmete. Ljudje, ki so kupovali luksuzne predmete, so bili precej redki. Zato je bilo večje zanimanje za manufakturno blago in za obutev. Pri tej priliki pa moramo z vso odločnostjo zavrniti trditev »Slovenca«, da se je manufakturno blago podražilo za 30—50 odstotkov. To absolutno ni res in kdor je to napisal, ta si je le slabo ogledal trgovine. Seveda pa je bilo na trgu tudi že blago, ki je bilo nabavljeno po novih cenah in ki je bilo zato tudi toliko dražje. Ljubljanski trg je mnogo preveč soliden, da bi se cene mogle tako zelo podražiti. Jasno pa je, da pri splošnem dvigu draginje niso več mogoče cene, kakršne so bile lanske leto.

Specerijske, delikatesne in trgovine s sladkarijami niso prišle na svoj račun, v glavnem, ker je še precej časa do božiča. Tudi v drugih strokah je bil promet bolj slab, posebno slab dan pa so imele knjigarne. To niti ne preseneča, ker ljudje, ki kupujejo knjige, store to med tednom.

Ljubljanska »zlatu« nedelja se torej ni obnesla in bila je še nekoliko slabša ko druga leta, ko tudi ni bila dobra. Kje so časi, ko so trgovci po pravici govorili o zlato nedelji?

Tudi mariborska »zlata nedelja«

ni imela letos one privlačne sile kot v normalnih časih. Vendar je bilo v mestu precej živahno. Trgovine so bile skoraj brez izjeme odprte ves dan, le nekatere, ki niso pričakovale večjega prometa, so popoldne zaprle. Iz okolice je bilo dopoldne precej ljudi, da si nakupijo potrebščine za božič. Čeprav so tudi podeželski trgovci dobro založeni z blagom, vendar ljudje še vedno mislijo, da je blago v mestu boljšo. To pa ni res. Blago je skoraj brez izjeme povsod enako dobro, v mestu je morda le

tu in tam izbira nekoliko večja. Toda marsikatera trgovina na deželi je bolj založena in ima večjo izbiro kot pa manjša podjetja v mestu.

Kupčija je bila pač času primerena. Največ izkupička so imeli trgovci z igračami in sladkarijami, pa taki, ki prodajajo blago, ki je posebno pripravno za božično darilo. Vidi pa se, da je občinstvo, pač zaradi izrednih razmer, v katerih živimo, preusmerilo svoje nakupe v tem pravcu, da predvsem išče praktičnih daril, stvari, ki imajo trajno vrednost, kakor obleko, perilo, obutev, klobuke, ženske rute, rokavice, kravate itd. Nekaj so kupovali tudi zlatino, ker pač vedo, da ima taka stvar vedno in v vsakem primeru svojo vrednost. Kupčija je bila, zopet posledica vojne v Evropi, neenotna. Nekatere stroke so zaznamovale boljše poslovanje kot lani, druge zopet slabše. Reči se mora, da so šle bolj v denar praktične stvari in take s trajno vrednostjo oz. take, ki jih prebivalstvo neobhodno potrebuje. V celoti je bila letošnja zlata nedelja slabša od lanske.

Več tujih kupcev letos

Nekaj blaga je bilo tudi prodanega v inozemstvo. Časi se pač spreminjajo in z njimi tudi nakupovalni viri. Opazili smo nekaj ljudi iz sosednje Nemčije. Ti so pri nas nakupovali stvari, ki jih doma dobe sedaj le na nakaznice. Zensko perilo, čevlji, tudi obleka in plašči so v nedeljo zvečer in v ponedeljek jutraj romali čez mejo. V razgovoru z nekaterimi tujci smo zvedeli, da mislijo nekateri priti še prihodnje dni v Maribor,

da si nakupijo nekaj potrebnih reči. Prejšnja leta so Jugoslovani hodili v Avstrijo ali Italijo, da si tam nakupijo darila za božič, ker so mislili, da so tam cenejša, sedaj pa je baš obratno. Cene so za nekatere predmete pri nas nekoliko nižje. Toda v Nemčiji moreš kupiti le to, kar ti dovoli. Vsak dobi karto za eno leto s sto točkami. Čim nekaj kupiš, ti mora trgovec preluknjati toliko točk, kolikor je določenih za dotični kosček obleke. Če kupiš obleko, ti preluknjajo skoraj vse točke in ti za perilo skoraj nič ne ostane.

Nemke so si nakupile precejšnje množine perila, predvsem nogavic, ki jih na karte ne dobe več kot štiri pare na leto, če si ne nabavijo kompletne obleke. V kavarni si tujca iz Nemčije takoj spoznal, ako si ga le pol ure opazoval, in sicer po tem, da je neprestano pil kavo in se naravnost oblikoval. Doma dobe za »kavo« le nadomestek, ki ima okus po vsem mogočem, le ne po kavi. Privoščili so si tudi dobro večerjo, izvrstno kapljico in še marsikaj drugega, kar doma ali več ne dobe, ali pa le na karte. Videl sem tujca v gostilni, ki je zahteval natakarkarja in ko mu je ta predložil račun, je gost po stari navadi izročil natakarkarju odrezek nakaznice za kruh, misleč, da je doma v Gradcu. S slastjo so tujci tudi čitali inozemske liste, zlasti švicarske, ki jih doma ne dobe.

Pripomniti moramo, da je bilo nemških državljanov med tujci zelo malo, pač pa so prišli v Maribor inozemci, ki stalno živijo v Nemčiji. Domačini dobe potni list le z največjo težavo in v neodločljivih primerih, inozemcem pa ne delajo ovir. A. B.

Uredba o prijavljanju zalog žitaric

Ministrski svet je predpisal naslednjo uredbo:

§ 1. — Osebe, ki se bavijo s trgovino žitaric kakor tudi trgovski mlinci (mlini, ki kupujejo žito), morajo redno voditi knjigo za žitarice.

V to knjigo morajo zapisati vse zaloge pšenice, koruze, rži, ječmene in ovsa kakor tudi pšenične moke, ki se nahajajo pri dotičnih osebah in mlinih na dan objavljenja te uredbe ter tudi vse spremembe, ki bi nastopile v teh zalogah po tem datumu. Poleg tega se morajo zapisati v teh knjigah tudi vsi zaključki o nakupu in prodaji dotičnih žitaric z roki, kraji in cenami dogovorjenih naročil.

Trgovci, katerih skupne zaloge oz. katerih skupni mesečni zaključki ne presegajo 2000 kg žitaric ali moke, se oproščajo dolžnosti vodenja knjig za žitarice.

§ 2. — Osebe in firme, ki so po prejšnjem členu dolžne voditi knjige za žitarice, morajo v začetku vsakega meseca, najkasneje pa do 10. v mesecu, pristojni občni upravni oblasti prve stopnje prijaviti stanje zaloga v zadnjem dnevu meseca ter o sklenjenih količinah v preteklem mesecu.

Na podlagi teh prijav mora občna upravna oblast sestaviti stanje zaloga ter zaključenih količin za vse svoje območje ter dostaviti poročilo o tem stanju neposredno ministrstvu za trgovino in industrijo (oddelku za notranjo trgovino), in sicer najkasneje do vsakega 15. v mesecu.

§ 3. — Vodenje knjige za žitarice in vlaganje prijav bodo nadzorovali upravna oblastva prve stopnje. Nadzorstvo izvršuje upravna oblast po svojem okrajnem kmetijskem referentu, v mestih s pravico občne upravne oblasti

pa po referentih za trgovino ali po posebnem referentu mestnega poglavarstva.

Osebe in mlinci, ki so zavezani, da vodijo knjige za žitarice, morajo dovoliti legitimiranim organom oblasti pristop v svoje poslovne prostore ter jim dovoliti vpogled v vse poslovne knjige in korespondenco, kakor jim tudi dati vse potrebne informacije v zvezi s poslovanjem z žitaricami.

Organi oblasti so dolžni, da postopajo pri pregledovanju v mesih predpisov te uredbe in da čuvajo podatke, katere so zvedeli z vpogledom v knjige kot uradno tajnost.

§ 4. — Osebe in mlinci, navedeni v čl. 1. te uredbe, ki ne bi postopali po predpisih te uredbe oziroma ki ne bi dajali točnih informacij ali ki ne bi dovolili dostopa v poslovne prostore pooblaščenim organom oblasti ali vpogleda v poslovne knjige, se bodo kaznovali z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev in zaporom do 30 dni.

Te kazni izreka občna upravna oblast prve stopnje. Dohodek od kazni se steka v korist banovinskega fonda za strokovno šolstvo po § 406. obrtnega zakona.

§ 5. — Vse javne prometne ustanove (železnice, paroplovna in avtobusna podjetja) morajo voditi natančne podatke o prometu žitaric (nakladanje, razkladanje, prekladanje) ter te v mesečnih pregledih pošiljati ministrstvu za promet (za statistiko).

§ 6. — Podrobna določila o izvajanju te uredbe bo predpisal minister za trgovino in industrijo.

§ 7. — Ta uredba stopi v veljavo na dan objave v »Službenih novinah«. (Uredba je bila objavljena dne 30. novembra 1939.)

Politične vesti

V mnogih državah Evrope, in ne samo pri nas, se čuti v zadnjem času živahna delavnost kominterne. V Franciji je poleg tega živahna tudi propaganda narodnih socialistov, ki zlasti naglašajo potrebo skupnega nastopa proti boljševikom. Francosko časopisje opozarja bralce, da ne nasedejo tej propagandi, ker imata obe propagandi le en cilj, da bi zlomili odporno silo francoskega zaledja.

Glavno glasilo laburistične stranke piše v božični poslanici Nemcem, da so sedaj vse mirovne vesti nesmiselne, ker se mora Nemčija razbiti. Nemški listi dostavljajo, da se bodo Nemci sedaj še bolj odločno bili.

Angleški mornariški minister Churchill je govoril po radiu o zadnjih dogodkih na morju. Dejal je, da je bila oklopnica »Admiral v. Spee« prisiljena od slabše oboroženih angleških križark, da se je umaknila v nevtralnemu pristanišču. Ostala ji je samo izbira, da se pusti internirati ali da se vrne na morje in sprejme borbo ter junaško pade. Izbrala pa je nekaj tretjega ter se sama potopila. Nato je govoril o izgubah nemške mornarice v zadnjem tednu. Dejal je, da je izgubila Nemčija pretekli teden dve križarki, eno podmornico in oklopnico »Admiral v. Spee«. Sedaj se skušata nemška mornarica in letalstvo masševati s tem, da napadeta ribiške in manjše ladje. Od 24 ladij, ki so jih napadli nemški letalci in nemške ladje, so bile 4 potopljene.

Vrhovni vojni svet zaveznikov je bil v Parizu. Seje se je udeležil tudi min. predsednik Chamberlain. Sklenjeno je bilo, da bodo zavezniki še nadalje okrepili svoje sodelovanje na vojaškem in diplomatskem polju.

Prva kanadska divizija je prišla v ponedeljek v Anglijo. Na poti so jo spremljale angleške bojne ladje. Po pristanku na angleška tla jim je bila prebrana pozdravna brzojavka angleškega kralja.

Na zapadni fronti so v zadnjem času spopadi manjših oddelkov nemške in francoske pehote vedno bolj pogostni. Angleški vojaki so zasedli na svojem odseku fronte prvo linijo ter imeli tudi že prve ranjence.

Velike zračne borbe so bile nad Nemškim zalivom. Nemci poročajo, da je bilo v teh bojih udeleženih 44 angleških letal, od katerih da so Nemci sestrelili nič manj ko 34 letal. Angleži pa poročajo, da je bilo v teh bojih sestreljenih 12 nemških letal, dočim se 7 angleških letal ni vrnilo v svoja oporišča. Bralcu je prepuščeno, da se odloči, če bolj veruje nemškim ali angleškim poročilom.

Angleška 500tonska podmornica »Ursula« je ob izlivu Labe prodrla skozi minsko polje ter torpedirala nemško križarko tipa »Köln«, ki ima 6000 ton. Križarka se je potopila. Nemci to vest angleške admiraltete zanikajo.

V Ottawi je bil podpisan sporazum med zastopniki Anglije, Kanade, Avstralije in Nove Zelandije o organizaciji in vzdrževanju letalskih šol. Po tem načrtu se bo ustanovilo v Kanadi 67 velikih letalskih šol. Velika Britanija si hoče na ta način ustvariti letalsko armado, kakršne nima niti ena druga država na svetu. Skupno bo v teh šolah nameščenih 40.000 oficirjev in vojakov.

Dosedaj sta naročili Francija in Anglija v Združenih državah Severne Amerike 3570 vojnih letal.

Poljskega protektorata Nemčija ni ustanovila, ker ni mogla dobiti Poljaka, ki bi sestavil vlado protektorata. Zato je sklenila, da ustanovi rezervat, ki bo obsegal okrožja Varšava, Krakov in Radom. Sem bodo prisiljeni naseljeni vsi Poljaki. Tako poroča »Berliner Börsen Zeitung«.

Sovjetska vojska je začela na karelijski ožini novo in veliko ofenzivo. Sovjeti so zagnali v boj zelo veliko število čet ter veliko število oklopnih avtomobilov in tankov. Kljub temu pa se Finci uspešno branijo in so prizadejali sovjetskimi četam velike izgube.

Pritisk sovjetskih čet je zlasti na severni meji vedno močnejši ter se morajo Finci umikati. Sovjeti so poslali tu v boj nove čete, ki so dokaj bolj opremljene in izvežbane kakor druge čete. Tu uporabljajo sovjeti tudi velike tanke, ki prizadevajo Fincev zelo velike težave. Po zadnjih vesteh prodirajo sovjetske čete proti Kemijärviu, od katerega mesta so oddaljeni le še nekaj kilometrov. Ker so dobili Finci tu ojačenja, je sedaj v teku odločilna bitka. Na srednji in južni fronti je položaj Fincev ugodnejši.

Na Norveškem je bilo dosedaj nabrano za Finsko 2,5 milijona norveških kron.

Denarstvo

Obtok bankovcev se je povečal v vseh državah

V normalnih časih je obtok bankovcev zelo važen element za presojo gospodarskega stanja posamezne države. Še večji pomen pa dobiva v vojnem času, ko je mnogo manj trdnih podatkov za analizo gospodarskega stanja. V vojnem času je zato obtok bankovcev še pomembnejši ko pa v mirnem času.

Vojna je v vseh državah povečala obtok bankovcev in tudi v nevtralnih državah, kar je tudi naravno, ker se niti ena država ne more popolnoma odtegniti vsem škodljivim posledicam vojne. Primeroma najmanj se je povečal obtok bankovcev v U. S. A., ker pač tej ni bilo treba mobilizirati in tudi večji vojaški izdatki niso pri njenem velikem proračunu pomenili posebno veliko obremenitev. Zato se je obtok bankovcev U. S. A. v oktobru v primeri z julijem povečal le za 4%.

Mnogo bolj se je povečal obtok bankovcev v Evropi in zlasti v državah, ki nimajo mnogo kapitala, kar velja zlasti za balkanske države. Mnogo je pripomogla v teh državah k povečanju obtoka bankovcev tudi draginja, zlasti pa mobilizacija, ki so jo morale vse te države izvesti v večji ali manjši meri. A tudi te zavracje zaradi nezaupanja ljudi v denarne zavode in v razmere je dosti pripomogla k povečanju obtoka bankovcev.

Primeroma zelo malo pa se je povečal obtok bankovcev v Angliji, čeprav zahteva vojna od nje naravnost velikanske finančne žrtve. Anglija si je pomagala s tem, da je silno povečala davke, da more kriti polovico vseh vojnih stroškov z rednimi dohodki, drugo polovico pa krije s kratkoročnimi posojili.

Kako se je povečal obtok bankovcev v posameznih državah, kažejo naslednje številke o višini obtoka (vse v milijonih valute domače države):

	oktober 1938	julij 1939	oktober 1939
U. S. A.	6700	7049	7342
Anglija	482,5	510,9	521,1
Francija	110,4	123,2	144,4
(milijard fr.)			
Nizozemska	1040	1037	1126
Belgija	22,7	22,8	20,9
(milijard fr.)			
Švica	1736	1741	2030
Švedska	1028	1035	1248
Finska	2068	1179	3378
Jugoslavija	7012	7354	9244
Romunija	34,6	39	48,4
(milijard lejv)			
Turčija	178	209	280

Od balkanskih držav izkazuje Jugoslavija torej relativno v primeru z obtokom lani najmanjše zvišanje obtoka bankovcev.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. decembra navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je zvišala za 0,2 na 1.988,1.

Devize izven podloge so narasle za 86,9 na 724,1.

Vsota kovanega denarja se je dvignila za 5,4 na 313,2.

Posojila so padla za 196,66 na 2.291,77.

Razna aktiva so padla za 5,59 na 2.732,2.

Obtok bankovcev se je dvignil za 4,4 na 9.290,7.

Obveze na pokaz pa so padle za 34,89 na 1.787,7.

Obveze z rokom so se zmanjšale za 55,0 na 100,0.

Razna pasiva pa so se zmanjšala za 9,8 na 319,0.

Skupna stvarna vrednost podloge se je zvišala na 3.180,99.

Celotno kritje se je dvignilo na 28,71%, samo zlato pa na 28,55%.

Surovine in naša industrija

Koliko deviz potrebujejo naše tvornice za nabavo surovin

Tajnik beogradske industrijske zbornice dr. Stevan Popović je objavil v Beograjskem listu »Javnost« obširno študijo pod naslovom »Naša industrija in surovine«. Po »Industrijskem Kurirju« povzemamo iz te študije:

»Imamo bogata ležišča železne rude, toda majhno število Martinovih peči za njeno predelavo ter je zato količina proizvedenega jekla v naši državi majhna. Poleg tega moramo uvoziti nad 30.000 ton starega železa vsako leto.

Naše livarne so dobivale surovo železo iz topilnice »Jugo-čelik« v Varešu. Kapaciteta visoke peči v Topuskem je majhna, visoke peči v Jesenicah in Majdanpeku pa izdelujejo v glavnem belo surovo železo za potrebe svojih jeklarn.

Potrebno bi bilo usposobiti topilnico v Varešu, da bi vsaj tretjino svoje proizvodnje rezervirala za sivo lito surovo železo, da bi ga mogla dobavljati livarnam v istih količinah, kakor zadnja leta. Topilnico v Topuskem treba oskrbeti s potrebno rudo, novo postavljeno topilnico v Capragu pa angažirati vsaj deloma za oskrbovanje zasebnih topilnic.

V državi predelamo v vsem le 10 % naše cinkove rude, 90 % pa je izvažamo v nepredelanem stanju v tujino. Da bi ostal dobiček od predelave v državi, je bila v juliju 1932. izdana uredba o ugodnostih za postavitev topilnice cinka v Šabcu. Ugodnosti je dobila družba Trepča Mines Lmt. Topilnica bi se morala zgraditi v kombinaciji s tovarno žveplene kisline »Zorka« d. d. v Šabcu.

Tekstilna industrija

Bombaž

Ce bi mogla naša tekstilna industrija še nadalje dobivati bombažno predivo in sedanji del tkanin iz klirinških držav, bi bile njene potrebe na devizah naslednje:

za surov bombaž 2170 vagonov	265,000.000
za bombažno predivo 110 vagonov	47,000.000
skupno din	312,000.000

Ce pa ne bi mogla dobiti bombažnega prediva po kliringu, bi potrebovala več deviz in sicer:

za surov bombaž 2170 vagonov	265,000.000
za bombažno predivo 1.400 vagonov	340,000.000
skupno din	605,000.000

Volna

Ce bi klirinške države še nadalje nam dajale volneno predivo in tkanine, bi potrebovale naše tvornice deviz:

za surovo volno 432 vagonov	din 128,000.000
za volneno predivo 15 vagonov	din 10,500.000
skupno din	138,500.000

Ce pa klirinške države tega ne bi več dajale in če bi odpadla tudi surova volna iz Grčije, potem bi potrebovale naše tvornice deviz:

za surovo volno 474 vagonov	din 134,000.000
za volneno predivo 151 vagonov	din 105,000.000
skupno din	239,000.000

Juta

Po dosedanjih razmerah bi bile potrebe v devizah naslednje:

za surovo juto 338 vagonov	din 19,000.000
za jutino predivo 276 vagonov	din 13,000.000
skupno din	32,000.000

Ce se dobava proti plačilu v kliringu ustavi, se potrebe na devizah povečajo za 19,900.000 din.

Mi smo država, ki porablja mnogo vreč zaradi narave svojih proizvodov. Tu se more misliti tudi na nadomestilo vreč iz jute z vrečami iz papirja (za cement), iz kartona (sladkor), z lesenimi sodi itd. Na ta način bi se moglo pomanjkanje jute nekoliko ublažiti.

Lan

Izvažamo surov lan, lanenega prediva pa smo uvozili za 16 milijonov din. Lanenih tkanin smo

uvozili 6 vagonov za 5 milijonov din. Skoraj vso to količino smo uvozili iz klirinških držav. Če bi uvoz lanenega prediva iz klirinških držav odpadel, bi potrebovala naša lanena industrija za 16 milijonov din deviz.

Živilska industrija

Zaradi pomanjkanja bele pločevine stoji sedaj konzervne tovarne. Samo ena naša tovarna bi za prvi čas potrebovala nad 30 vagonov bele pločevine. Cena enega vagona presega 30.000 din.

Industrija kavčuka

Brez Batine tovarne v Borovem bi potrebovala naša industrija kavčuka za tri mesece nad 70 vagonov surovega kavčuka. Cena enega vagona presega danes vsoto 270.000 din. Tudi tu bi mogla pomagati Narodna banka in nabaviti rezerve vsaj za 3 mesece ter jih razdeliti med tovarne.

Industrijska konjunktura na Madžarskem

Vsa industrija pa se ne bo centralizirala v Budimpešti

V proračunski razpravi je govoril industrijski minister dr. Varaga o naraščajoči konjunkturi za madžarsko industrijo ter o potrebi, da se industrializacija dežele še poveča. Od l. 1933. trajajoče stopnjevanje proizvodnje je doseglo zaradi državnega investicijskega načrta, tako je izvajal minister, nov razmah. Število v industriji zaposlenih delavcev se je od l. 1933. dalje povečalo za skoraj 100 % na 800.000 delavcev.

Brezposelnosti v industriji ni več, pač pa primanjkuje kvalificiranih delavcev. Konice konjunktornega leta 1929. so bile že prekoračene za 25 %. To ne velja samo za investicijsko industrijo, temveč tudi za konsumno, kar dokazuje zdravo razdelitev večjega narodnega dohodka za vse plasti prebivalstva. Treba pa je upoštevati tudi povečanje države. Oskrba s surovinami se more večinoma kriti z izvozom gotovih industrijskih izdelkov.

Zato smatra minister za potrebno, da se industrializacija dežele nadaljuje. Potrebno pa je, da se trgovski promet z drugimi državami razširi, ker nikakor ne, da bi se postavilo gospodarstvo na temelj industrijske avtarije.

Prav tako pa ne bi bilo dobro, če bi se vsa industrija centralizirala okoli Budimpešte. Zato se nove industrije ne bodo ustanovile v Budimpešti, temveč na deželi, zlasti v vzhodnih obmejnih pokrajinah, da se s tem doseže tudi zdrava razdelitev prebivalstva.

Sedanji kartelni zakon je postavil industrijo pod državno nadzorstvo. Ker smatra javno mnenje to nadzorstvo za nezadostno, bo revidiral zakon o kartelih. V zvezi z delovanjem kartelov se je minister izjavil za »numerus clausus« za nekatere industrijske panoge, ker bi se s tem preprečila razdrobitev narodnega kapitala.

Od izbruha vojne je postala

oskrba industrije s surovinami, ki je bila dotedaj le devizno vprašanje, mnogo težja. Predvsem se mora povečati proizvodnja olj za mažo, celuloze in aluminija. V nekaterih rudah in surovem olju je Madžarska skoraj neodvisna od tujine. Pri iskanju novih ležišč zemeljskega olja so se dosegli lepi uspehi. Proizvodnja boksita se je v preteklem letu zvišala od 45.000 na 54.000 vagonov. Uvoz železne rude je zaradi izvoznih prepovedi v drugih državah nazadoval. Proizvodnja premoga pa se je zvišala od 8,37 na 9,36 milijona ton. Da se poveča proizvodnja volne, je vlada odredila zvišanje cen, ki je zagotovilo kmetovalcem 3 milijone pengov več dohodkov. Celulozna tovarna v Czepelu bo v kratkem začela obratovati ter bo skupno s tovarno v novo pridobljenih krajih krila skoraj vso potrebo države na celulozi.

Na polju elektrifikacije se odpirajo še velike možnosti. V novo pridobljenih krajih uporablja samo 19 % občin električni tok proti 36 odstotkom v stari Madžarski. Za popolno izvedbo elektrifikacije države bi bilo potrebnih še okoli 150 milijonov pengov (okoli 1500 milijonov din), ki jih zasebni kapital sam ne more dati. Iz te izjave ministra se more sklepati, da bo madžarska vlada skušala izvesti elektrifikacijo Madžarske z državnim denarjem. To je razumljivo tudi zato, ker so elektrarne na Madžarskem zelo dobičkonosne. Nova električna centrala, ki jo bo postavila budimpeštanska občina, bo oskrbovala z električnim tokom tudi znaten del madžarske nižine. V Podkarpatski Rusiji je prevzela vlada na pol dovršeno električno centralo ter jo s 3 milijoni pengov dovršila do konca.

Pri razpravi o vprašanju malega obrta je govoril minister tudi o Bafi ter o napadih proti Batinuemu sistemu. Minister je izjavil, da sicer priznava, da nudi ta sistem nekatere prednosti, da pa nikakor ne, da bi se ta sistem razširil na Madžarskem. Končno je govoril industrijski minister o trenutnem stanju vse industrijske oskrbe s surovinami. Upa, da bodo tuje države dobavljale Madžarski potrebne surovine po načelu: plačaj in vozi! To upa tem bolj, ker je Madžarska po tem načelu tudi dosedaj kupovala njej potrebne surovine.

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaško mineralno vodo!** Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

Iz izvajanja ministra sledi, da Madžarska nikakor ne omeji svoje industrijske delavnosti, temveč jo bo nasprotno še močno razširila. Pri tem namerava postopati sistematično, da bo dosegla industrializacija tudi čim večji uspeh. Ne bilo bi napačno, če bi tudi pri nas postopali vsaj nekoliko po madžarskem vzgledu, ker je naša industrializacija vse prej ko pa načrtna. Zlasti pa naj tudi pri nas obvelja madžarsko nazorje o škodljivosti centralizacije vse industrije le v enem kraju. Beograd naj si v tem oziru vzame dalekovidno naziranje Budimpešte za vzgled!

Zunanja trgovina

Ker nam je Nemčija ustavila dobavo bele pločevine, se vodijo sedaj pogajanja s Francijo, da bi nam ona dobavljala belo pločevino. Kakor se zatrjuje z Beograda, potekajo pogajanja ugodno.

Nemčija zahteva naš baker v zameno za svoje pošiljke vojnega materiala. Sedaj pa je prišla v Beograd posebna francoska delegacija, ki naj zagotovi ta baker za Francijo in Anglijo.

Narodna banka je izplačala v češko-moravskem kliringu nakaznice s številko 11.964 z dne 15. novembra 1939.

Egiptski uvozniki se pritožujejo, da se mi malo zanimamo za trgovino z Egiptom. Egipt se zlasti zanima za naše bombažne tkanine, mesne in ribje konzerve, gnjat, salamo, razne kemikalije, vrvarske izdelke, žebelje in druge kovinske izdelke, papir in tekstilne proizvode.

V Romunijo se more odlej izvažati blago samo proti plačilu v naprej v svobodnih devizah, in sicer po odloku devizne direkcije. Prošnje za izvoz se morajo predložiti devizni direkciji pred sklenitvijo zaključka z romunskimi uvozniki ter pri tem navesti naslednji podatki: količina in vrsta blaga, cena, rok plačila, fakturna vrednost, v originalni valuti ter plačilni pogoji. Dovoljenja za izvoz se bodo dajala le v primeru zaključka v tuji valuti, ki se smatra kot prvovrstna, stabilna in ugodna za menjanje.

Glavna direkcija za gradnjo novih železnic na Bolgarskem je najela pri Poštni hranilnici v Sofiji posojilo 75 milijonov levov za dovršitev začetih prog. Direkcija bo odplačala posojilo v 15 letih. Poštna hranilnica bo prejela za posojilo 1 odstotek več obresti kakor pa jih plačuje svojim vlagateljem.

Cene bencina in petroleja so na Bolgarskem zvišane za 15,6 %. Bolgarska direkcija za nakup in izvoz žitaric je dobila izključno pravico izvoza oljnatih semen in olja.

Grški gospodarski minister je dovolil svoboden uvoz živine za klanje, svežega mesa in kondenziranega mleka v neomejenih količinah.

Grška vlada je omejila površino za saditev tobaka za prihodnje leto na 92.700 na 68.000 ha.

Italija zelo povečuje svoje trgovinske brodogradnje. Tako je naročil tržaški Lloyd štiri motorne ladje po 6500 ton v Trstu in 2 v Genovi. »Navigazione Italiana« je naročila 4 motorne ladje v Genovi in 1 v Trstu iste tonaže. »Adriatica« je naročila v Trstu 6000 tonsko motorno ladjo, v Livornu pa se dela 11 motornih ladij po 4200 ton. Skupno je sedaj v italijanskih ladjedelnicah v delu 42 ladij s skupno 225.000 tonami.

Komisar za cene na Madžarskem je zvišal cene surovemu bombažnemu sukanu za 5 % ali za 15 stotink pri kg. Cene tekstilnega blaga, za čigar izdelavo so potrebne kemikalije, so zvišane za 2 odstotka.

Sovjetska Rusija je popolnoma ustavila izvoz petroleja kakor poroča neki nizozemski list.

Proizvodnja surove nafte se je v prvih osmih mesecih letošnjega leta v primeri s prvotno oceno zvišala za 3,3 %.

Vsak slovenski trgovec

vošči svojim odjemalcem in znancem srečno novo leto v novoletni številki 'Trgovskega lista'.

Novoletna številka »Trgovskega lista« bo zato pravi seznam zavednih slovenskih trgovcev.

Velika kompenzacijska kupčija s Turčijo

S Turčijo je bil dosežen sporazum, po katerem nam bo dobavila Turčija večjo količino bombaža na podlagi kompenzacij. Turčija bo nabavila pri nas večje število konj, nadalje okoli 300.000 kg stekla in en milijon zabojev za sladkor.

Navodila glede plačila uvoza petrolejskih proizvodov iz Romunije

Devizna direkcija je izdala naslednje navodilo glede plačanih, a neizvršenih zaključkov petrolejskih proizvodov iz Romunije:

Uvozniki petrolejskih proizvodov, katere so plačali po kliringu na podlagi dosedanjega klirinškega plačilnega sporazuma, blaga pa še niso prejeli, naj takoj zahtevajo od romunskega izvoznika nalog romunski Narodni banki, da izvrši storno plačanih zneskov tako v devizah kot tudi v klirinških vplačilih. Za že uvoženo blago, za katero pa romunski izvoznik še ni prejel protivrednosti po kliringu, morejo uvozniki enako zahtevati nalog za storno ter se potem obrniti na devizno direkcijo s prošnjo, da se za stornirani znesek nabavi svoobodne devize ter s tem oprostijo nadaljnjih obveznosti.

Trgovskega plesa letos ne bo

Na številna vprašanja naznanja Klub absolviranih trgovskih akademikov v Ljubljani, da je sicer nameraval tudi letos prirediti trgovski ples, kakor ga je z velikim uspehom priredil v minulih dveh letih, vendar je to namero za letošnji opustil, ker smatra sedanji čas za preveč resen, da bi priredil ples, čeprav izgubi s tem znaten vir dohodkov, določenih izrečno le v socialne namene. Trgovskega plesa v letošnjem predpustu torej ne bo.

V novembru 8 konkurzov in 27 prisilnih poravnav

V novembru je bilo v vsej državi razglašeno 8 konkurzov in 27 prisilnih poravnav. Na posamezne banovine odpade:

konkurzov: v dravski banovini 1, savski 3, donavski 1 in Beogradu 3,

prisilnih poravnav: v dravski banovini 3, banovini Hrvatski 12, donavski 9, vrbaski 1, drinski banovini 1 in v Beogradu, Zemunu in Pančevu 1.

Mariborske vesti

Za božič in novo leto

ostanejo v nedeljo 24. t. m. v Mariboru mesnice in mesarske stojnice dopoldne kakor navadno do 10. ure odprte, na Sveti dan, v ponedeljek 25. t. m. pa bodo zaprte. Na Stefanovo, torek dne 26. t. m. pa bodo zopet dopoldne odprte. — Prihodnji teden bodo mesnice in stojnice na Silvestrovo dne 31. t. m. zaprte, na Novega leta dan, v ponedeljek 1. januarja pa bodo dopoldne odprte.

Brivnice in česalnice bodo v Mariboru in na podeželju v soboto 23. t. m. odprte nepretrgoma ves dan do 19. ure zvečer, v nedeljo 24. t. m. pa z opoldanskim odmo-

rom do 17. ure. Na božični dan, v ponedeljek 25. t. m. bodo brivnice in česalnice ves dan zaprte, tudi kolodvorska brivnica, na Stefanovo 26. t. m. pa dopoldne odprte od 8. do 12. ure. — Na Silvestrovo, v nedeljo 31. t. m. bodo odprte z opoldanskim odmorom do 20. ure, na novega leta dan pa, v ponedeljek 1. januarja, ostanejo zaprte ves dan. — Končno bodo na dan sv. Treh kraljev, v soboto 6. januarja odprte dopoldne od 8. do 12., prihodnji dan v nedeljo 7. januarja pa bodo zaprte.

Pekarne delajo v soboto 23. t. m., v nedeljo 24. in v ponedeljek 25. t. m. pa ostanejo obrati zaprti. Prodajalne kruha so odprte v nedeljo 24. t. m. dopoldne, v ponedeljek in torek pa ves dan zaprte.

Davčne karte za služinčad

si morajo vsi delodajalci brez izjeme nabaviti v januarju. Veljajo 52 dinarjev in se dbe v Mariboru pri davčni upravi za Maribor-okolico. Hkrati je plačati tudi ustrezajoči posebni prispevek za narodno obrambo in prispevek za banovinski bednostni fond.

Trgovina vojnih držav

Zavezniško brodovje očisti vse morja od kontrabandnega blaga, namenjenega Nemčiji, in od nemškega izvoza. S tem je nemške pomorske trgovine konec. Ostane ji pa še vedno trgovina po suhem in baltska trgovina. Mnogi znaki kažejo, da je to svojo trgovino Nemčija ne le vzdržala, temveč tudi znatno povečala s skoraj vsemi nevtralnimi sosednimi državami. To je tembolj važno, ker švicarski frank ali nizozemski gldinar prav tako lahko kupuje ruski ali romunski petrolej, jugoslovanski baker ali laški boksit, da ne govorimo o blagu, ki še vedno uhaja zavezniški pomorski kontroli.

Zaradi dvoumnosti statističnih podatkov še ni mogoča nobena končna sodba o nemškem izvozu. Tako nevtralne kakor vojujoče države so nehale objavljati podatke o zunanji trgovini. Očitni pa so neki znaki večjih nemških kupčij: ogrski uvoz in izvoz sta močno nad predvojno višino, norveška trgovina je bila v oktobru glede na vse ostale letošnje mesece rekordna. Nacionalni institut za mednarodno zamenjavo v Rimu ugotavlja, da je Nemčija našla sredstva za poravnavanje vseh svojih dolgov in da je zelo znižala svoj klirinški dolg Italiji prav v teh mesecih.

Delna razlaga za to plačevanje dolgov je večji izvoz nemškega premoga južnim sosedam. 300 tisoč ton premoga je vzela Italija

po kopnem in skoraj en milijon ton od avgusta dalje po morju. Za Nizozemsko, Dansko in Švico so znane važne številke. V mirnem času so oddajale 25 do 30 % svojih nakupov iz Nemčije drugim državam, s katerimi je promet še mogoč, posredovale pa ji 15 do 20 % izvoza iz takih dežel. V to se sme šteti tudi del njihovih ameriških kupčij. Njih sedanji izvoz tako v Anglijo kot v Nemčijo je pod predvojno višino, vzdržale so pa svoj uvoz. Nakupe v Angliji so znatno znižale, nakupe v Nemčiji pa močno zvišale. Tako si je Nemčija ustvarila znaten izvozni prebitok. V lanskem septembru in oktobru ter letošnjem avgustu je znašal prebitok 16 in pol milijona dolarjev. V letošnjem septembru je narasel že na 18 milijonov, v oktobru pa širil celo na 30 milijonov dolarjev. Od tega se računa, da je plačala sama Nizozemska v septembru 10 in v oktobru 17,5 milijona.

Doslej je Nemčija plačala iz tega svoje stare dolgove. Znižala je klirinški dolg Nizozemski od 22 na polovico ter do 15. novembra na 7 milijonov in kmalu ne bo več vzrokov za lansko omejitev izvoza holandskih pridelkov v Nemčijo. Podobne prednosti ima zdaj Nemčija nasproti ostalima dvema sosedama, ki smo ju tu omenjali.

(Po »Economist« 9. XII.)

Povpraševanja po našem blagu v tujini

606 — Hamburg: konoplja in lan,

607 — London: zastopniška firma išče golažne konzerve,

608 — Oslo: oluščeni orehi, mandeljni, paradižnikov pire, grah, fižol, kumin in druga živila,

609 — Le Caire: ekstrakti za strojenje, vezane plošče in furnirji ter bučne peške,

610 — London: šiške,

611 — Berlin: išče se za izvoz v U. S. A. slanina, gnjat, konzerve, klobasne specialitete, kisle zelje, slane kumarice, kondenzirano mleko, gosja in telečja jetra, vina,

612 — Teplitz-Schönau: stročnice, krma, žitarice, meso in mast,

613 — Herisau (Švica): zdrob iz koruze in krompirja, glikoza,

614 — Dunaj: sočivje, grah in druge stročnice,

615 — Valletta (Malta): bekoni, gnjat, svinjska mast, jajca, pšenica, fižol, moka,

616 — Hamburg: koruzna slama,

617 — Glasgow: ključavničarsko in nožarsko blago,

618 — Berlin: jedilno olje za izvoz v Dansko,

619 — Praga: ribje konzerve in oljčno olje,

620 — London: klej iz kože in kosti,

621 — Hamburg: ponuja se agent za izvoz raznih proizvodov iz Jugoslavije v Nemčijo ter tudi za razne tranzitne posle skozi Nemčijo. Najbolj se zanima za kože, dlako, volno in krzna,

622 — Amsterdam: kožne rokavice, volneno in polvolneno ter bombažno perilo, puloveri, moške

volnene nogavice ter galanterijsko blago,

623 — Szombathely (Madžarska): infuzorijska zemlja (kremenčeva pena),

624 — Thessalolniki: konoplja,

625 — Teplitz-Schönau: zastopniška firma išče sadje, povrtnino, sveže in suho ter kondenzirano, meso, mast, slanino, jajca, žitarice, krmo, deželne pridelke, ribje konzerve, stročnice, mlečne proizvode,

626 — Praga: rumen in beljen vosek, terpentinovno olje,

627 — Hamburg: suho sadje, orehi, ribje in mesne konzerve, eterična olja, droge, zdravilne rastline, paprika, lovorovo listje, živalski proizvodi, konoplja, žitarice, krma, stročnice, oljnata semena, oljnate pogače, sir, vino, surovo maslo, rezanci sladkorne repe,

628 — Stockholm: suhe češplje, orehi, divjačina, kapuni,

629 — Carigrad: pisalni in ovojni papir, papirna konfekcija, tkanine iz konoplje za proizvodnjo vreč,

630 — Brooklin: zastopniška firma išče suho sadje, orehe, zdravilne rastline, eterična olja, rezance sladkorne repe, bonbone, gnjat ter mesne konzerve. Korepondenca v angleškem, francoskem in nemškem jeziku.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na »Obaveštajni osek Zaveda za unapredjenje spolne trgovine« Beograd, poštni predal 818 in naj navedejo pri tem številko povpraševanja ter kraj, na katera se nanaša.

Doma in po svetu

V Nišu je bil v navzočnosti kr. namestnika Stankovića, predsednika vlade Cvetkovića, patriarha Gavrilina in več ministrov svečano odkrit spomenik pok. kralju Zednitijskemu Aleksandru.

Nj. Vel. kralj Peter je povabil po dva učenca in po dve učenki iz vsake banovine k sebi v goste v Beograd, kjer bodo ves ta teden.

Senator dr. Krnjević je imel v Varaždinu velik shod, na katerem je navedel v svojem govoru polno zelo zanimivih stvari. Uvodoma je omenil, da se bo HSS potrudila, da ne bo na Hrvatskem niti enega kraja, ki bi trpel lakoto. Izvedla se bodo zato javna dela. Poskrbljeno je tudi, da bodo tudi najsiromašnejši kraji dobili petrolej. Finančni minister je določil v ta namen 1.600.000 kg petroleja. Nato je silno ostro obračunal z nasprotniki, ki mislijo, da je prišel čas, da se more zrušiti Radićeva seljačka stranka. Prav tako pa tudi z onimi, ki širijo komunistično agitacijo, samo da bi delali težave sedanjemu režimu. Krnjević je naglasil, da ni svobode brez reda. Da je HSS za svobodo, bo dokazal novi volivni red. Povsod po svetu volijo poslance po okrajih. Če bi se to uvedlo tudi pri nas, bi ostala opozicija brez mandatov. Novi volivni red pa določa, da se bo volilo po okrožjih in stranki, ki ima vsaj desetino volivcev za sebe, bo dobila svojega zastopnika. Kdaj pa bodo volitve razpisane, pa je odvisno od mednarodnih razmer.

Od dr. Lazarja Markovića na nedeljo sklicani zbor radikalov je odobril njegovo politiko. Večina povabljenih se je njegovemu valobilu odzvala.

V Splitu so bile velike komunistične demonstracije. Demonstranti so napadali policijo s kamenjem ter je bilo več policijskih stražnikov ranjenih. Policija je nato bila prisiljena, da uporabi orožje. En demonstrant je bil pri tem ubit. Nato je nastal mir.

Ravnatelj Prizada dr. Edo Marković je bil zaradi težkega nespo-razuma ustreljen od policijskega detektiva, na katerega je Marković streljal, ker mu je služkinja dejala, da jo hočejo neki ljudje napasti. To pa ni bilo res, temveč je imela policija samo nalog, da privede na policijo neko Markovića, ki naj bi bila zaslišana v zvezi z zadnjimi komunističnimi neredi v Beogradu.

Za začasnega ravnatelja Prizada je imenovan dr. Ciril Nemec.

V Ljubljani je umrl kamnoseški mojster Feliks Toman v visoki starosti 85 let. Pokojnik je bil znan strokovnjak svoje stroke, ki je imel bogate izkušnje. Izvršil je celo vrsto znamenitih del doma in v tujini ter dvignil svoje podjetje med eno prvih podjetij Slovenije. Bil je mož dela, pri tem pa srčno zelo dober človek. V mlajših letih se je mnogo udeleževal tudi narodnega dela. Bodi mu ohranjen lep spomin!

Uredba o spremembi zakona o zaščiti javne varnosti, s katero je dobila policija pravico, da določi osebam, ki motijo red in mir, novo bivališče, velja tudi za banovino Hrvatsko, ker je ban dr. Subašić izdal to uredbo tudi za Hrvatsko.

Kranjska industrijska družba je dobila dovoljenje za postavitve še ene visoke peč za surovo železo. Nova visoka peč bo gotova v šestih mesecih.

15. kino-gledališče je bilo otvoreno v Zagrebu.

Veliko skladišče konoplje v vrednosti poldrugega milijona din je pogorelo v Torzi. Bilo je last bratov Metzger ter je bilo le deloma zavarovano.

Božični sejem bo letos prvič v Matici hrvatskih obrtnikov v Zagrebu. Na sejmu se bodo prodajali samo izdelki obrtnikov in kmetov.

Nemška oklopnica »Admiral von Spee« je tri četrt ure pred potekom od urugvajske vlade določenega roka dvignila sidro ter odplula proti Buenos Airesu. Preden je odplula, je izkrcala 200 mornarjev. Krizarko je spremljala nemška ladja za petrolej »Tacoma«.

Nato so zapustili oklopnico v čolnih še drugi mornarji. Po eni uri vožnje je ladja spremenila svojo smer ter se obrnila proti ustju reke La Plata. Ko je prišla oklopnica 5 milj izven vhoda v pristanišče, je zapustila ladjo še vsa ostala posadka ter so ostali na ladji samo kapitan ladje ter višji oficirji. Ti so dovršili zadnje priprave za razstrelitev oklopnice. Ko so bile te dovršene, so odšli z ladje še oficirji ter kot zadnji kapitan, ki pa je pred odhodom pritisnil na gumb ter sprožil eksplozijo. Nastale so tri močne eksplozije, ki so ladjo kar raztrgale ter se je ta kmalu

potopila. Morje pa je tu tako nizko, da šle ostanki ladje iz vode. Ves čas so spremljala ladjo tudi angleška letala, pred vhodom pa so čakale francoske in angleške bojne ladje, da oklopnico takoj uničijo, če bi se pojavila na visokem morju.

Nemški dopisni urad je izdal o potopitvi ladje tri kominikeje. Prvi ugotavlja, da je oklopnica izvršila svojo nalogo in da so jo čakale pred pristaniščem sovražne bojne ladje, ki so v veliki premoči. Drugi pravi, da je ladjo potopil sam kapitan ladje, ker ni dobil dovoljenja, da bi ostal v pristanišču tako dolgo, da bi izvršil vsa potrebna popravila, tretji pa pravi, da je Hitler ukazal, naj potopi kapitan oklopnico izven urugvajskih teritorialnih voda.

Kapitan potopljenega oklopnice in več oficirjev je prišlo v Buenos Aires. Ladjo »Tacoma« pa so urugvajske oblasti zadržale in njenega kapitana aretirale, ker je prekršil zapoved, da pred oklopnico ne sme zapustiti nobena ladja pristanišča.

Nemčija je protestirala pri urugvajski vladi, ker ni dovolila oklopnic »Admiral v. Spee«, da bi ostala tako dolgo v pristanišču, da bi popolnoma dovršila svoja popravila. Nemški listi pišejo celo, da mora urugvajska vlada povrniti Nemčiji škodo za potopljeno oklopnico. Jasno je, da ti protesti ne bodo imeli učinka.

Poveljnik oklopnice »Admiral v. Spee« in vsi višji oficirji, ki so z njim na motornem čolnu prišli v Buenos Aires, so bili od argentinskih oblasti internirani.

Švicarski listi pišejo, da so Nemci potopili oklopnico »Admiral v. Spee«, da ne bi Angleži spoznali njene konstrukcije.

Nemci poročajo, da so brez podlage vesti o preganjanju katoličanov in katoliške duhovščine na Češkem. Cerkve da so sedaj tako polne kakor nikdar prej in tudi božja pota so danes bolj obiskana. Aretiranih je bilo samo 16 mladih duhovnikov, ki so se kompromitirali s svojim političnim delovanjem. Tudi ni res, da bi bil poklican na odgovornost ali celo zaprt kardinal Kašpar.

Selitev Nemcev iz Latiške je končana. Skupno se je izselilo okoli 50.000 Nemcev.

Dobave - licitacije

Artilerijsko tehnični zavod mornarice, Lepetane, sprejema do dne 31. decembra ponudbe za dobavo žepnih elektr. svetilk, rezervnih baterij in žarnic za žepne svetilke, rešilnih pasov, gasilskih opasačev, naočnikov za gasilce, avtomobilskih gum, pump, sesalnih cevi; do dne 6. januarja pa ponudbe za dobavo koksa, olja, bencina, špirta, maziv, ksilola, vazelina itd.

Pri Stabu IV. armijske oblasti v Zagrebu do dne 30. decembra ustna licitacija za dobavo fižola.

Pri Stabu zrakoplovstva vojske v Zemunu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 22. decembra za dobavo avtobusnih karoserij; dne 30. decembra za dobavo podlozk; dne 11. januarja pa za dobavo pločevine.

Pri strojnem oddelku direkcije drž. železnice v Ljubljani se vrši dne 28. decembra ofertna licitacija za dobavo maslinskega materiala.

Pri Vojno-sanitetskem zavodu v Zemunu bo dne 4. januarja ofertna licitacija za dobavo zdravniških plaščev za vizito.

(Predmetni oglasi so interesantom v pisarni Zbornice TOI na vpogled.)

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini in obrestuje nove vloge po 4—5 %.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetloflka srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.